



**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Vera sententiæ affirmantis vniuersim exclusioni contradicens stabilitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

pro hac sententia stare videbantur: quorum aliam nunc pro eis, & reliquis interpretationem satis eorum contextui, & diffusibus addo: locutus scilicet ex non præsupposita reparationis hominum à lapsu præcisè, & absolute intentione; sed cum talibus modo, & circumstantiis, cum quibus non nisi per incarnationem, v. g. posset obtineri, ac proinde incarnatio medium vnicum esset: quare rigore sermonis non optimum, cum nulla alia forent, ex quibus, seu comparatione quorum optimum esset, vel si alia media ad eum modum: & mensuram reparationis intentæ Deo suppetent; intentio tamen Dei vt in eo modo, & mensura, non nisi per medium illud finis obtineretur. Omnino fuit: quæ ratione intentio non præcessit electioni medijs illius, sed eodem actu, & actu, & finis & medium simul, eademque libertate voluit à Deo fieri, vt dicebamus n. 3. sub finequare extra præsentem controu. Patres istis sunt locuti.

CERTAMEN III.

Vera sententia affirmantis vniuersim exclusioni contradicens stabilitur.

1. Prima conclusio: Deus de se, nullaque suppositio-
ne alia efficacis voluntatis Dei, & productionis re-
rum facta physice ad optimum efficaciter præ deteriori
eligendum, & efficiendum necessitatus non est, est omnium
fere Theologorum conclusio, cui expresse nemo ausus est
adversari, eandem quidè Raymundi Lullij genium, qui ad
physicam necessitatem Dei ad decernendum, exequendumque
optimum incarnationis verbi opus mundi huius effi-
ciendi decretum efficacis supponit: etsi, vt notabamus eius
ratio de necessitate Dei de se physice ad optimum absq;
nullo libero Dei decreto præsupposito vniuersim, & abso-
lute probet. Adeo est de absoluta Dei, de se se solum, phy-
sice necessitate ad optimum efficiens, atque naturali ratio-
ni horrida conclusio: quod rursus patet ex nominis ne-
cessitatis moralis abusu, quod Recentiores alij, non simi-
lem modo, sed eandem re ipsa, ni fallor, conclusionem
necessitatis physice Dei absolute ad optimum quam sen-
tientes, obtulerunt: ne physice necessitatis nomine as-
serta nimis pudorem Theologicum soluisse viderentur,
atque à sua conclusione præ horrore Scholasticos arce-
rent, est igitur contra hosce omnes prima hæc nostra
conclusio, qui quovis nomine Dei de se physice neces-
sitatem ad optimum extrinsecum dixerint.

2. Patrones pro ea antiquos in terminis ipsis, vt aiunt,
vix vltimè referre possumus: quia questio in terminis ab
antiquis intacta, apud nostrum Ruiz, eiusque discipulum
Granados recens est nata: etsi primus mundi huius
assumunt Doctores ex antiquis plures hinc inde, quasi
magis eruditione, & longissimis discursibus inducat; fa-
cilis tamen clariorque pro nostra negatiua conclusione
adducuntur: etenim omnes Sancti Thom. interpretes 3. p.
quæst. 1. ubi de necessitate Dei decernendi incarnationem
agunt, nostræque conclusioni aduersam erroris in fide no-
tat Bartholom. Medina, Soarius verò temeritatis d. 4. de
incarnat. sect. 2. §. Dico secundò, & 1. p. q. 19. a. 3. & q. 2. s.
art. 4. ad 4. Caiet. Bañes, Zumel, Nazari, Nauarrete, Ripa,
Pescu, Cipulus Molina, & Vasquez, qui 3. p. d. 1. c. 1. in
lullium vique ad censuras inuoluitur, quod adhuc ex sup-
positione creationis mundi, necessariam incarnationem
ex ratione generali, quod Deus optimum decernere, &
facere teneatur, sicuti, & reliqui Doctores eam quæstio-
nem ibi tractantes, item Magister in 1. d. 44. & in 4. d. 1.
vbi etiam interpretes omnes, quorum nemo Deum ad
optimum, necessitatum non esse non supponit: nemoque
etiam ex iis qui aliqualem incarnationis asserit, non ali-
quam intentionem efficacem Dei de hominum repara-
tione, seu cum summa gloria sua per incarnationem solum-
modo possibili, sive ex toto rigore iustitiæ incarnationis
necessitatem defendit. Sed speciatim vniuersalis neces-
sitate Dei ad optimum, sive in genere physico, sive morali
& passim expressius negant. Scotus in 1. d. 44. citata q. 1.
Valencia 1. p. d. 1. q. 2. s. p. 3. Heriz d. 2. c. 1. sive vlt. de volunt.
c. 4. a. 2. 6. omnium Theologorum eam appellans. Alarcon
Christoph. de Orrego, de Deo vno. Tomus 11.

tract. 3. d. 3. c. 3. ac reliquis magis ex iustituro, & fuse Ar-
riaga 1. p. tom. 1. d. 2. 7. tota, sect. 4. de volunt. Dei præsertim
à sect. 2. ubi eam dilucide probat ex S. Thom. 1. p. q. 19. a. 3.
diuine voluntati solum necessitate, ex suppositione, quod
velit, concedente sicuti & q. 2. s. & 1. contra gentes cap. 80.
probante vbiq; ex independentia Dei à creatis omnibus;
eorumque, tam physica, quam morali bonitate creata, in-
create extrinsecæ independentiam, in connexionem ac
non indigentiam ad bene, siue ad melius esse: stant pro
hac etiam conclusione Cardinal. Lugo d. 2. de incarn. sect. 1.
num. 3. & Bernal. d. 3. sect. 1. n. 2.

3. Immensum pene esset Patrum testimonia, quibus
conclusio probaretur recitare. Dedimus plura q. 1. cert. 4.
hanc conclusionem continentia, & exemplum adhibentia
in voluntate efficaci incarnationis, adhuc ex intentione
efficaci Dei de nostra reparatione post lapsum Adami, &
nostri omnium in peccatum, (necum absolute, & secun-
dum se spectato Deo) in cuius voluntate efficaci exemplum
aduersarij ponunt. Aiunt enim Patres, cum ibi citati &
recitati, tum controu. 1. de incarnat. d. 1. q. 1. poruillo
Deum, adhuc posita ea intentione non incarnari, ac nos
per alia remedia redimere, etsi eius executio, cum phy-
sicè, tum moraliter obiectiue optima sit. Arque aliter cen-
sentes, stolidos vocat Augustinus 13. de Trinit. cap. 10.
ab illis verbis, *quis adeo despicitur rationemque subiungit*,
quia Dei potestati cuncta, creata, aequaliter subiaceant:
quod ipsum ait de agone Christiano cap. 11. Non autem
in prælectione inferioris, præ optimo, cuncta aequaliter
subiacerent, si ad optimum determinatus esset physice,
vt aduersarij pro prima sententia relati, immò & relati
pro secunda, qui physicam, vt diximus, necessita-
tem Dei secundum se ad optimum moralis necessita-
tis nomine, & abusu rectam defendunt, vt osten-
di: quod, vt eorum euasione inuoluitur referen-
dis & refellendis parcam, hic semel pro omnibus
argumentis, deinceps etiam instruendis, semel di-
xerim.

4. Et de iis quæ vltato, vel innutro, vel monstro-
se à Deo sunt (quæ vtique deteriora sunt) siebat Aug.
epist. 101. *Habent omnia causas suas, atque rationes re-
ctas, & incusabiles, quæ Deus, vel vltato, vel innu-
tato operatur*: quibus ait recta ratione, & moraliter bo-
ne, absque vlla mali moralis, aut physici Deo tribuendi
suspensione, creata deteriora de se physice: quare, & mo-
raliter ex obiecto suo deteriora velle efficaciter Deum,
atque operari posse: quam rationem sæpe exemplo elec-
tionis prædestinati præ reprobo approbat, & confirmat:
maxime q. 16. de veteri testamento, quia in electione
vnius misericordia, in non electione alterius iustitia clu-
cet, quarum vtrique secundum rectam rationem & hone-
statem est, vt vnius defectus alterius præsentia supplea-
tur, si aduersus misericordiam; si noluerit iustus: quod ipsum
in volitione efficaci minus perfecti præ optimo obie-
cto, siue physice, siue moraliter reperitur. An verò
Dei volitio (circa quodcumque obiectum de se ho-
nestum perfectius, vel imperfectius sit) atque per-
fecta physice, & moraliter debeat censeri? Ad dis-
putationem de virtutibus moralibus Dei deinceps ha-
bendam spectat. Huc etiam faciunt quæ ex scriptura
recitabamus citata quæst. 1. certam. 2. vt expendenti pa-
tribus, claretque amplius ex rationibus subiiciendis pro
præsentis conclusionem, quarum aliqua ad conclusionem
dogmaticam ea quæst. assertam deferendam, vel ad præ-
sentem nostram aduersa sua deserta vi consequentia ad-
uersarios cogent.

5. Probatur primò: à ratione ex independentia, &
inconnexionem Dei à quovis obiecto extrinsecò, adhuc
possibili, necum exercitò, & actu apponendo: atqui
ex necessitate physice Dei ad optimum extrinsecum, siue
physicum, siue morale, atque ex necessitate morali,
abusiuè dicta, quam hac conclusione impugnamus in-
fertur connexio, & dependentia Dei ab aliquo extrin-
secò, non solum possibili (quod tolerabilis in Theolo-
gia est) verum actu, & exercitò apponendo: ergo im-
plicat eiusmodi necessitas Dei ad optimum. Minor pro-
batur: quia connexio, & dependentia physica, &
realis ab alio, tanquam à termino suæ entitatis,
seu existentia est non posse vnum existere in se,
quin existat aliud: atqui posita hæc necessitate

sive physica, siue morali abusuè, non volito à Deo efficaciter, & absolute, & actu posito extrinseco optimo siue in genere physico, siue in genere moris, per hos necessitatis huius alterutro modo appellatæ assertores. Deus non esset Deus, sed à se, ac sua existentia deficeret; ergo ex ea necessitate asserta inferitur Dei in se, atque existentia sua connexio, & dependentia à voluntate efficaci Dei actuali, & exercita appositione, & existentia optimi, tanquam ab essentia, & existentia suæ necessarii, & essentiali termino; quod nemo Theologorum admisit, neque mentis sanitate admittebat. Hæc ratio à priori omnium Theologorum veterum est pressa, ac subtiliter expressa à Sancto Thoma locis citatis.

6. Id quod exemplis eorum minimorum, quæ produxit de facto, & ad species creatas, & vniuersi ordinem ex cuiuscunque virtutis motu, & impulsu eas produxerit, confirmatur. Nam pulicum specie vna, vel indiuiduo non efficaciter volito, & exercito in rebus Deus absolute deficeret: etenim, vel totum vniuersum efficaciter voluit, & creatum à Deo: cuiusque, & partium omnium dispositio optimum quid est, vel est alio mundo, ac subinde sub alia dispositione imperfectius: si primum, ergo vel minima eius parte, etiam species, vel indiuiduo pulicis non decreta, & creata à Deo in tua sententia deficeret Deus; si secundum, ergo, quod Deus efficaciter voluit, & creauit optimum in entitate, & dispositione non est. Confirmatur inde rursus ex perpetua rerum mundi successione, qua videmus quotidie plura deficere, locoque deficientium, alia vel meliora, vel deteriora succedere: quare, & vniuersum etiam, quoad species monstrorum retro inuisas, & eius ordinem efficaci voluntate mutari: quod si vniuersum hodiernum diuersum entitatis, & dispositiue perfectius est, vel contra vtroque modo deterius: quod deterius est præ altero, nunquam potest à Deo apponi præ altero perfectiori, & perfectissimo, quod necessarium præeligendum necessitate physica asserit: neque enim sola extrinseca temporis (cuius ipse Dominus absolutus est) successio intrinseca necessitatis Dei de se ad optimum potest temperare: ex quo fiet res omnes à mundi constitutione, & quando Deus aliquod conseruare voluerit, in substantia & accidentibus, tam intrinseci, quam extrinsecis immutatas, contra oculorum quotidianam experientiam necessarium perferuare debere: quoniam temporis successio (qua eidem subiacet difficultati) impedit, vt dixi: quod amplius ostenditur: si enim ea Dei ad optimum necessitas, quoad exercitum, & iam in Deo esset extrinseca duratio, Deum tenere nullatenus posset, quominus ex æternitate, & per æternitatem, tam optimum, quam eius durationem, & producere, & conseruare, quin Deus, suæque hæc cum illo necessitas deficeret.

7. Arguo secundo: ex hac necessitate inferitur Deum non posse efficere meliora, quæ de facto fecit, cum specificè, tam indiuidualiter: quod frequentissimis testimoniis Patrum contradicit, & rationi, qui enim de se, à Deo finita, solum potest infinita potentia de se se minime pollet, vt supra expendebamus q. 1. sequelam proba. Nam, etsi in maiori perfectione, & bonitate specierum, & specierum in infinitum perfectiorum, & perfectiorum, atque in numero indiuiduorum in infinitum, maiore, & maiore, ac subinde extensius in infinitum perfectiore, & perfectiore, nec vltimum in perfectione, neque optimum sit, quove nequeat esse in alterutro genere perfectius: quare neque optimum impulsu bonitatis suæ affectiue, neque effectiue ab eius omnipotentia de facto produci, & apponi; aut quod ad cuiuscunque ordinis terminum, vt sic loquar in terminum, & supremum in alterutra linea perueniatur sunt perfectiores species, & numeri quam plurimi à factis, volitisque à Deo efficaciter ascendendo ad supremum intra ascensum finitum, cum specierum, cum numerorum: vnde si possit aliquam ex proximioribus adhuc, nedum in numero illo finito supremam, velle efficaciter, & creare: ergo non est necessitatus Deus ad optimum; quandoquidem, non optimum, sed deterius speciem, & numerum, imò, & deterius ex collectione illa finita perfectiorum, & perfectiorum præ eius collectionis perfectioribus efficaciter voluit, & creauit de facto: si non posset, ergo nequit meliora facere quam fecit, vt posita necessitate Dei ad optimum inferrebamus.

8. Dices: necessitatem Dei ad optimum à te assertam supponere optimum, vt cert. i. notabamus, quod absolute, siue in speciebus, siue in numeris, eorumque perfectione maiore, & maiore, siue intensius, siue extensius in infinitum esse haudquaquam potest: quare in his negati potius ad optimum decernendum, & exequendum Deum ac necessitate deuinci, qua teneretur ad impossibile: sed id etiam ego supposui in mea probatione, etsi constare id nequeat cum tuis fundamentis. Nam in mundi huius, qui specierum, & indiuiduorum certo numero constat constitutione Deum fecisse, ac decreuisse optimum asserit: idque testimoniis Patrum de condito mundo, rebusque in eo contentis loquentium, ad sonum potius, quam ad mentem inductis contentis. Secundo: ex ratione, quam ex eis, & Dei bonitate deducis, fateri cogis Deum, etsi in eiusmodi re, optimum, quod in eis determinatum non est, non posse efficaciter decernere, ac producere; tam non posse producere, & velle efficaciter deterius in conspectu, & ex propositione perfectioris, siquidem vis impulsiva bonitatis Dei summe communicatiua sui, quæ ad se communicandum creaturis, quam possit summe, ex qua Deum ad sui communicacionem in rebus, in quibus optimum est teneri contentis; eadem cum in aliis, in quibus optimum non est vix quod perfectione intensius specifica, vel extensius numerica progressus repugnet, ad non eligendum, & producendum alterutro modo imperfectius præ simul propolito perfectione aqua necessitate Deum tenebatur latens tibi erit, vel vniuersum conditum optimum è possibile, & intensius, & extensius perfectione esse: quare Deum his, quæ fecit, non posse facere meliora, vt contendit, vel Deum è summe bonitatis lux inclinacione, & impulsu ad optimum, in quocunque genere administratur, decernendum, & exequendum nullatenus determinari, seu necessitate physica in re (quoquo eam nomine compelles) nullatenus teneri.

9. Tertiò arguo: Deus de se, ac bonitate sua tenetur ad optimum ex propolitis eligendum efficaciter, aut non possit, in rebus apponendum: ergo nullam habet in rebus decernendis libertatem, non nullam, quoad speciem (quam in his, in quibus optimum est negas) sed neque quoad exercitum, quod merito admittere recusas: etenim inde contra fidem inferitur mundum hunc esse ab æterno: siquidem ad ea, ad quæ, determinatus necessitatulque de se & natura sua, quoad exercitum eius Deus est, nunquam, nusquamque, Deus esse potest, quæ ea producat, etsi voluntatis interuentu apponendis his, quo ea efficaciter velit: quare, cum primum (si primum in æternitate Dei dicere fas sit) ex æternitate sua Deus effectus producat, vel implicatoriè Deus non erit: inferitur rursus ea omnia posita, quæ possibilia sunt, nec solum, quæ facta à Deo videmus, & credimus, ab æterno esse, ac subsecuturam æternitatem necessariò esse duraturæ: in cur Filius, & Spiritus Sanctus ab æterno, & in æterno suis principis originaliter procedunt: certe, sed qui sub identitatis essentia cum illis, inde solum probatur, quod ad eorum originariam productionem eiusmodi principia naturali necessitate tenentur: atque inde rursus eorum trium probabis naturæ identitatem. Prima consequentia patet. Bonitas Dei à Deo de se communicatiua, ac diffusiva imitatiue sui in creaturas est, vt ex optimi propositione extremi, hoc præ alio deterius efficaciter velle Deum naturali necessitate physice tenet, ac determinat; quia alio deterius præ optimo eligendum sui compotem relinquat: atqui positum quodvis possibile respectu negationis sui, per te, ad libertatem exercitij simul Deo proponenda optimum est: ergo ex impulsu bonitatis suæ sui impulsu ad efficacem volitionem entium omnium positurum, non solum faciendorum, sed & possibilem naturalem necessitate ac determinatione physice in tua doctrina, & principis tenebitur, quin necessitatem ad optimum, quoad speciem, tueri possis, nisi ad omnia quoad exercitum, tenebitur.

10. Argumentis hinc, vel contenta, vel certè contenta sunt plura, quæ minutim & prolixè scribimus, & incantant, qui nobiscum sentiant Recentiores: Plura etiam capita dedimus ex quibus multo plura probationum notra, & impugnacionum aduersæ indiuidua, quæ pro suo capto, & ingenio poterit deducere: vnde Deum non fore Deum, si Adamus non peccasset: quia in aliquorum ex aduersariis sententia Patribus conuenienter

non fuisset incarnatio, quæ optimam per hos est: duo tamen attingenda breviter restant, quorum primum d. proxima quæst. 1. teigimus, & multarum probationum huius conclusionis, & impugnationum adversæ caput etiam est. Nimirum orationes nostras quod optima nobis Deus donet, & gratiarum actiones, quod ea nobis dederit, in nostra conclusione viles, in affirmante necessitate Dei de se, naturæque suæ, reddantur inutiles, & frustraneæ Deique naturalia beneficia, & gratiæ etiam supernaturales præ minoribus gratiis, & beneficiis non erunt. Quæ quidem omnia contra cuiusmodi necessitatem ad extrinsecum optimum morale, vel physicum substantiale, & entitativum, vel accidentale extrinsecum, vel intrinsecum dispositionis, ordinationisve rerum æque probant, vt pater. Secundum est, malè Granados, cum ex vna parte asserat ex necessitate, (quam morale vocat) Dei ad optimum, & non electione optimi præ minus bono Deum physicè defecturum & destruendum, ac non futurum Deum, atque tamen necessitati morali hominis ad aliquod veniale committendum, nisi specialissima gratia à Deo præcursat, ex quo minime inferitur eum, qui absque ea speciali præcursatione Dei omnia vitare venialia (vt physicè potest) non futurum hominem, physicèque destruendum; sed solum morali illi necessitati deficere, cui reliqui de facto succumbunt: obnoxiique sunt, non autem essentia, & existentia suæ: sola enim necessitas physica altius præstandi inferit physicam deficientiam eius, qui eam habet, si illud non præstet: quare ex hac Granados illatione morali solum necessitas, qualis est admittendi aliquod veniale, non emittitur, sed physica, & quæ physicam impotentiam aliter agendi Deo affigit æque atque impotentiam physicam destruendi seipsum.

CERTAMEN III.

*Reliquæ affirmantes sententiæ contradi-
ctoris probatis repelluntur.*

1. Si secunda conclusio contra nostrum Izquierdo, qui sua proprietate morali necessitatis nomen usurpans illam ad optimum Deo de se naturæque suæ & bonitate committere asseruit. Nos autem eam etiam necessitatem moralem ad optimum Deo denegamus. Probatum conclusio primo: quia Dei voluntas ad cuiusvis virtutis exercitium debet esse promptissima; immò æquæ ac summe expectata ad exercitium virtutum omnium. Ergo implicat esse Deum inclinatum ad optimum, nullumve aliud obiectum extrinsecum ei suæ bonitatis impulsu non possit absque pene insuperabili difficultate à prosecutione efficaci illius extrinseci se continere, vel absolute, vel præ alio minori bono simul proposito quod ex alterius virtutis motu prosequi physicè potest. Secundò Dei dominium erga extrinsecum eo gradu minuitur, quoad aliquid in eo inducit necessitas: quare ex necessitate morali ad aliquod moraliter eius Dns non est: sicuti ex necessitate physica ad illud dominium Dei physicum periret. At dominium Dei erga extrinsecum omnia omnimode perfectum, atque omnino absolutissimum esse debet: ergo absque vlla necessitate morali ad aliquod Dei de se naturæque suæ sumpti. Confirmatur: quia suato idcirco, tam deesse dicimus, quæ habet, quam, quæ non habet, quia ex morali necessitate, quam eius voluntati avaritia inducit, vsum rerum, quæ habet moraliter reddit impossibilem æque, ac rerum quæ non habet.

2. Tertiò libertas etiam physica Dei arbitrii quæ valde ea necessitate minuitur: sicuti in nobis ex vehementi quavis inclinatione, quæ in aliquod agimus, seu adiungimus, quæ est absolutam physicam libertatem nobis relinquit, atque adeo absolute peccemus in mali prosecutione quantumvis naturali, siue consuetudine nimia (quæ altera natura est) inclinatione, quæ moralem nobis necessitatem inducit in malum illud impellamur, agamurque, ac pene cogamur. Quartò: vt contra physicam necessitatem, quoad speciem; Dei ad optimum arguebamus sent. 1. a. 9. necessitas Dei morali, etiam quoad exercitium, inducitur: neque hoc negat hic consequentia laude dilecti

hr. C. Steph. de Ortega, de Deo Vno. Tomus II.

gnus Recentior: & omnia, quæ eo cert. contra necessitatem physicam produximus, proportionem servata contra hanc moralem necessitatem faciunt: erit enim Deus necessitatus moraliter ad peccati primi Parentis permissionem, vt verbum incarnetur, quod absque eo peccato non fieret; immò ad plura cuiusque peccata permittenda, ex quibus optima fieri perpenderunt: v. g. lapidationem Stephani à Paulo per Iudeorum omnium manus, ex qua pendit, vt oratio Stephani, *Ne statuas illis hoc peccatum*; pro Paulo etiam esset, cui orationi Paulum, siue eius conversionem Ecclesia debet: & id generis sexcenta absurda omnia alia, quæ, vel recensere; esset quam longissimum.

3. Quintò: Hæc sententia, quæ tota in bonitatis liberalitatis, ac misericordiae Dei commendationem, & laudem videtur excogitata, eique vnice innitens valde est ipsi iniuria: etenim, quo vehementior est inclinatio ad aliquid agendum minus est voluntarij, & liberi in eius executione vt notum Philosophis, & Theologis cunctis est. Maxime, cum inclinationis impetus, & impulsus tantus est, vt moralem necessitatem inducat, faciatque oppositum moraliter, & iuris æstimatione impossibile: vt Deo huius necessitatis morali author optimi omissionem præ deteriori, immò & omissionem absolute impossibilem moraliter facit: cum ergo vique adeo ea morali necessitate ad optimum, siue absolute, siue prælativè in Deo inducta moraliter libera boni illius à Deo communicatio, voluntariæque non sit, ac vix physicè sit voluntaria, & libera: æquid laudis, & commendationis diuinæ voluntatis erit, quod se communicet, ac diffundat in creaturas vix aliter facere physicè magis potens quam sol non illuminare, fouereque, aut ignis non calefacere, atque refrigerare: quidnam tantæ liberalitatis, & gratiæ in nos exercet, cum summis nos gratis, ac donis cumulat, vt propterea ipsi ingentes gratias, & habere, & agere debeamus: cum eis omnibus nobis donandis, vt ignis aqua, & sol quæ nos refrigerant fonsent quoad libertatem, ac subinde liberalitatem, moraliter loquendo, se tantummodo gerat?

4. Sed quid inquires Patres nobis Dei bonitatem, virtutemque, seu vim diffusivam sui in creaturas tantopere commendant: si Deum non magis ad bona creaturis communicanda, eisque ignoscendum, quam puniendum rationales peccantes, non agnoscunt; quin potius æque misericordiae, atque iustitiæ, ceterarumque virtutum eius voluntatem quasi æquilibrio positam sollicitant? Respondeo: Deum de se, ac de suo, quin aliud ex parte creaturarum extrinsecum expectet, bonitatem infinitam habere, quæ quidem ad se diffundendam cum subiectivè, tum obiectivè natura sua Dei sollicitat voluntatem: iustitiam verò diuinam, æque Deum ad malefactorum punitionem, cum subiectivè, tum obiectivè Deum, atque ad reliquos eius virtutis actus exercendos inclinare: ceteram iustitiam punitionis cuius inclinatio ad suos actus exercendos minor, quam misericordiae & bonitatis Dei ad suos à Patribus dicitur, vt se absolute exerceat extrinsecum aliquid requirit: scilicet creaturæ peccatum, quod cum finita malitia sit, non æque ad supplicia, & vindictam Deum mouet, atque motuum bonitatis indequaque diuinum atque infinitum quod bona sua etiam peccatoribus infensis elargiendi integrum motuum Deo est: quare merito de se sumptus Deus solum benefaciendi principium, & motuum habere dicitur, non puniendi, quod nos peccatis nostris apponimus. Atque hoc etiam à nobis culpæ ad punitionis, seu iustitiæ vindictivæ exercitium posito motu minus est, vt potest finitum, quam Dei bonitas infinita, vt ignoscat: quæ sola totum ignoscendi motuum Deo, ac proinde efficacius est, quin culpæ, quæ potius à venia, & beneficiis in nos conferendis Deum retrahunt pars motui vel ignoscendi esse possint: idque solum Patres volunt, cum Deum de se ad beneficia, quam ad supplicia prædicant nobis promptiorem, non autem maiorem eius ad vniuersum, quam ad alterius virtutis exercitium, propensionem quæ ad alterius actus moralem inducat Deo necessitatem.

5. Ex multis consequentiis à Deo in sacra pagina ap-
probatis (quæ defecturæ videbatur si hæc morali necessitas ad optimum Deo deficeret) & fuscè recitatis à Ruiz cit. d. non solum eam quæ (vt est ingenio acri) omnium similitudinam pro hac diuina necessitate morali Dei expendit, profero: Si autem vos, cum sitis mali, nostris bona data dare sitis

62 liq